

Sak 07/2021 Vurdering av kvote for lisensfelling av jerv i 2021/2022

Saksutredning fra sekretariatet

Følgende dokumenter legges til grunn for saksframlegget:

- [Stortingsmeldingen «Rovvilt i norsk natur» \(st. meld. nr. 15 \(2003-2004\) og Innst. S. nr. 174 \(2003-2004\)\)](#)
- [«Rovviltforliket» - Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#)
- [Naturmangfoldloven \(2009\)](#)
- [Rovviltforskriften \(2005\)](#)
- [Forvaltningsplan for rovvilt i region 4](#)
- [Rapporter fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt](#)
- Løpende registrering av jervekull i 2021 – se Rovdata: [Jervetelleren](#).

Sekretariatet konstaterer at rovviltnemnda har myndighet til å fastsette kvote for lisensfelling av jerv og at det åpnes for lisensfelling i områdene med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen, i sesongen 2021/2022.

På bakgrunn av observasjoner av jerv i regionen, observasjoner og bestandsutvikling i tilstøtende områder de siste årene og skadepotensialet, anbefales en kvote på ett dyr.

Saksopplysninger

Rovviltnemndas oppgave

1. Ta stilling til om den har myndighet til å fatte vedtak (Rovviltforskriften § 7).

2. Vurdere kvote og vilkår for lisensfelling av jerv (Roviltforskriften § 10 og kapittel II i naturmangfoldloven).

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for nemndas avgjørelse er Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 og forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (roviltforskriften) §§ 4, 7 og 10.

Roviltforskriften § 7 gir generelle bestemmelser om vedtak fattet av rovviltnemnda, herunder om myndighet til å fatte vedtak. Nemnda har myndighet dersom bestanden av den enkelte art ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jamfør rovviltforskriften § 4. Vurderingen skal gjøres av nemnda for hver art basert på data fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt (Rovdata). For rovviltregion 4 er det ikke fastsatt nasjonalt bestandsmål for jerv.

Roviltforskriften §10 sier at dersom vilkårene i forskriften § 7 er oppfylt, kan rovviltnemnda fatte vedtak om kvote for lisensfelling for å begrense veksten og/eller utbredelsen av en bestand av jerv. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Lovhjemmelen for lisensfelling er naturmangfoldlovens §18, bokstav b og c.

Naturmangfoldloven § 18, første ledd, bokstav b og c lyder:

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk (...)

b. for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,

c. for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Kvoten fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles i regionen i perioden 10. september et år til og med 15. februar det neste år. Rovviltnemnda kan avgrense fellingsområder eller gi nærmere vilkår for gjennomføring av lisensfelling i samsvar med forvaltningsplanen.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-10 og 12 skal ligge til grunn som en integrert del av beslutning om eventuell kvote, jamfør § 7. Også forvaltningsmålet for arter i § 5 skal trekkes inn i den skjønnsmessige vurderingen. Det samme gjelder § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i § 11 anses ikke som relevant, fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Rovviltnemndas vedtak kan påklages til Klima- og miljødepartementet (KLD) innen tre uker fra vedtaket er gjort kjent.

Dersom Rovviltnemnda ikke åpner for lisensfelling (fastsetter kvote) vil dette ikke være et enkeltvedtak som kan påklages.

1. Om myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv

Sekretariatets vurdering

Roviltforskriften § 10 gir hjemmel til å fastsette kvote for lisensfelling. Nemnda skal på vedtakstidspunktet ta stilling til om de har myndighet til å fatte slikt vedtak. Det er ikke fastsatt mål om yngling av jerv i regionen, og roviltnemnda har følgelig myndighet til å fatte vedtak om lisensfelling, jamfør roviltforskriften § 7.

2. Vurdering av kvote for lisensfelling av jerv i 2021/2022

Grunnlag

Det har ikke vært åpnet for lisensfelling av jerv i region 4 tidligere, og det er sparsomt med observasjoner av jerv i regionen. Det har imidlertid vært flere observasjoner av jerv de siste par årene, og vært en tendens med flere observasjoner og dokumentert ynglinger med jerv lenger sør i barskogsområdene i Skandinavia enn tidligere.

Stortinget har bestemt at lisensfelling skal være det viktigste verktøyet for å regulere jervebestanden. Lisensfelling er ikke jakt, men felling motivert ut fra behovet for skadereduksjon ved å begrense artens vekst og/eller utbredelse. Lisensfelling av alle roviltartene omfattes av grunneiers enerett og krever personlig lisens for å kunne delta.

Eventuelt vedtak om kvote for lisensfelling skal avgrense fellingsområder, bestemme antall dyr som kan felles, eventuell fordeling på kjønn og alder og om bestemte typer dyr skal være unntatt, samt gi eventuelt nærmere vilkår for gjennomføring av lisensfelling (i samsvar med regional forvaltningsplan for rovilt). Fellingsperioden er angitt i roviltforskriften til 10. september – 15. februar, men dersom særlige forhold tilsier det kan Roviltnemnda fastsette en kortere fellingsperiode.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke truer bestandens overlevelse og det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Kvoten kan fordeles på nærmere angitte områder eller fylker i regionen. Roviltnemnda kan imidlertid avstå fra å åpne for lisensfelling, eventuelt gjøre vedtak på et seinere tidspunkt dersom forutsetningene endres, men slik at tidsfrister i henhold til instruks overholdes.

Bestandssituasjon og forekomst

NINA Rapport 1874 [Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2020](#) med seinere [oppdatering \(12.01.2021\)](#) gir siste oversikt over verifiserte jerveynglinger i Norge. I 2020 ble det registrert 63 kull med jervevalper. Dette er en økning på ett kull fra året før. Det er over det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige kull. Basert på antall ungekull de tre siste årene tilsier dette en bestand på rundt 382 voksendyr i Norge. Etter vedtak av Miljødirektoratet ble det gjennomført uttak av ni av de 63 påviste jervekullene.

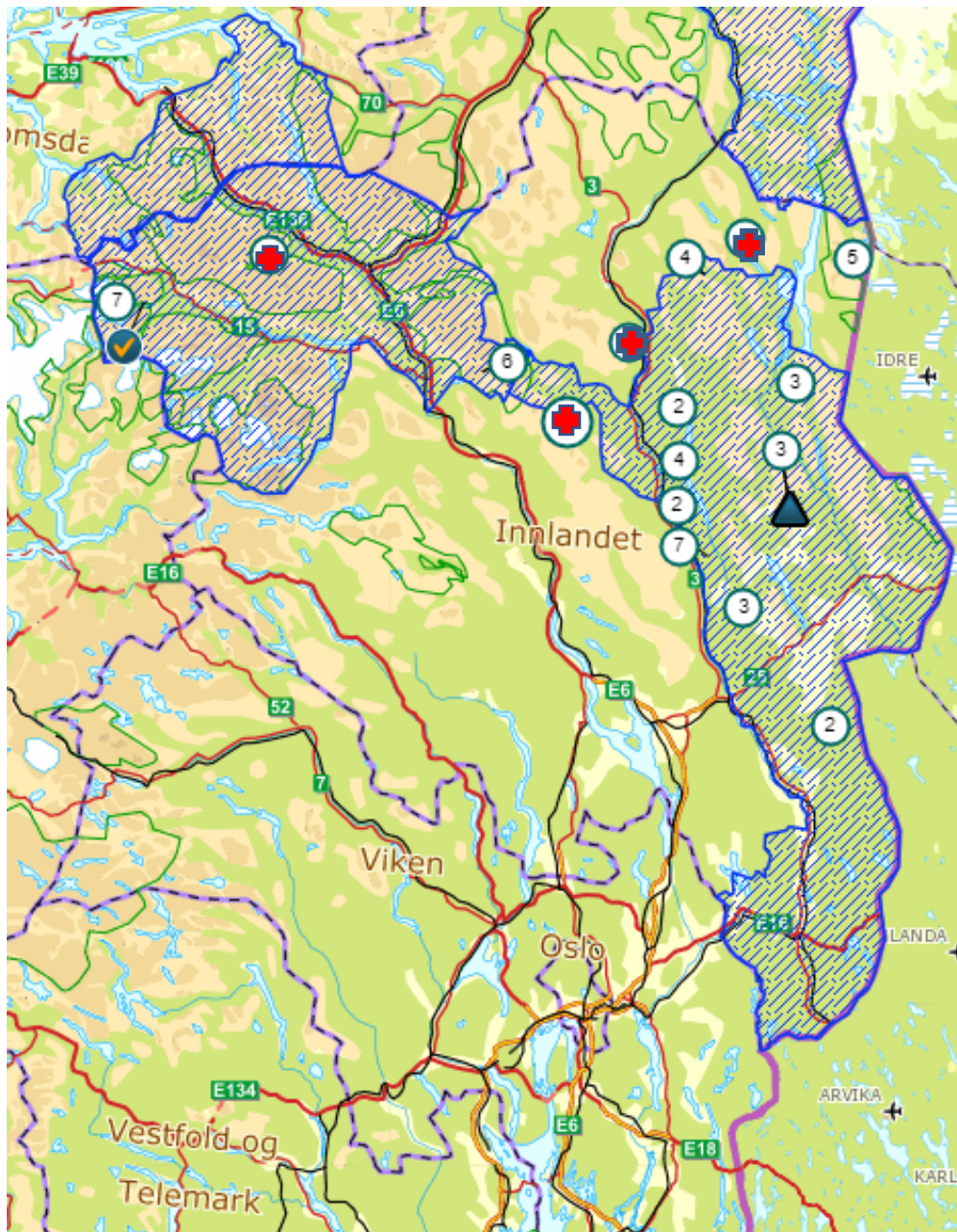
Tabell 1. Påviste ynglinger av jerv i Norge siste tre år. (Kilde: Rovdata/[NINA Rapport 1874](#) og [brev om endret status](#)).

	2018	2019	2020
Overlevende ynglehi	55	53	54
Hiuttak	3	9	9

NINA Rapport 1956 [DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestandene 2020](#) angir antall påviste individer i Skandinavia fordelt mellom Norge og Sverige, og et bestandsestimat basert på fangst-gjenfangst. Fra totalt 2234 fungerende prøver ble det påvist 707 individer i Norge, Sverige og Finland i 2020. Tilsvarende tall vinteren året før var 744 påviste jerver fra 2440 prøver. Totalt var det 339 jerver som var registrert med en eller flere prøver i Norge i 2020, sammenlignet med 340 individer i 2019. Ingen er registrert i region 4.

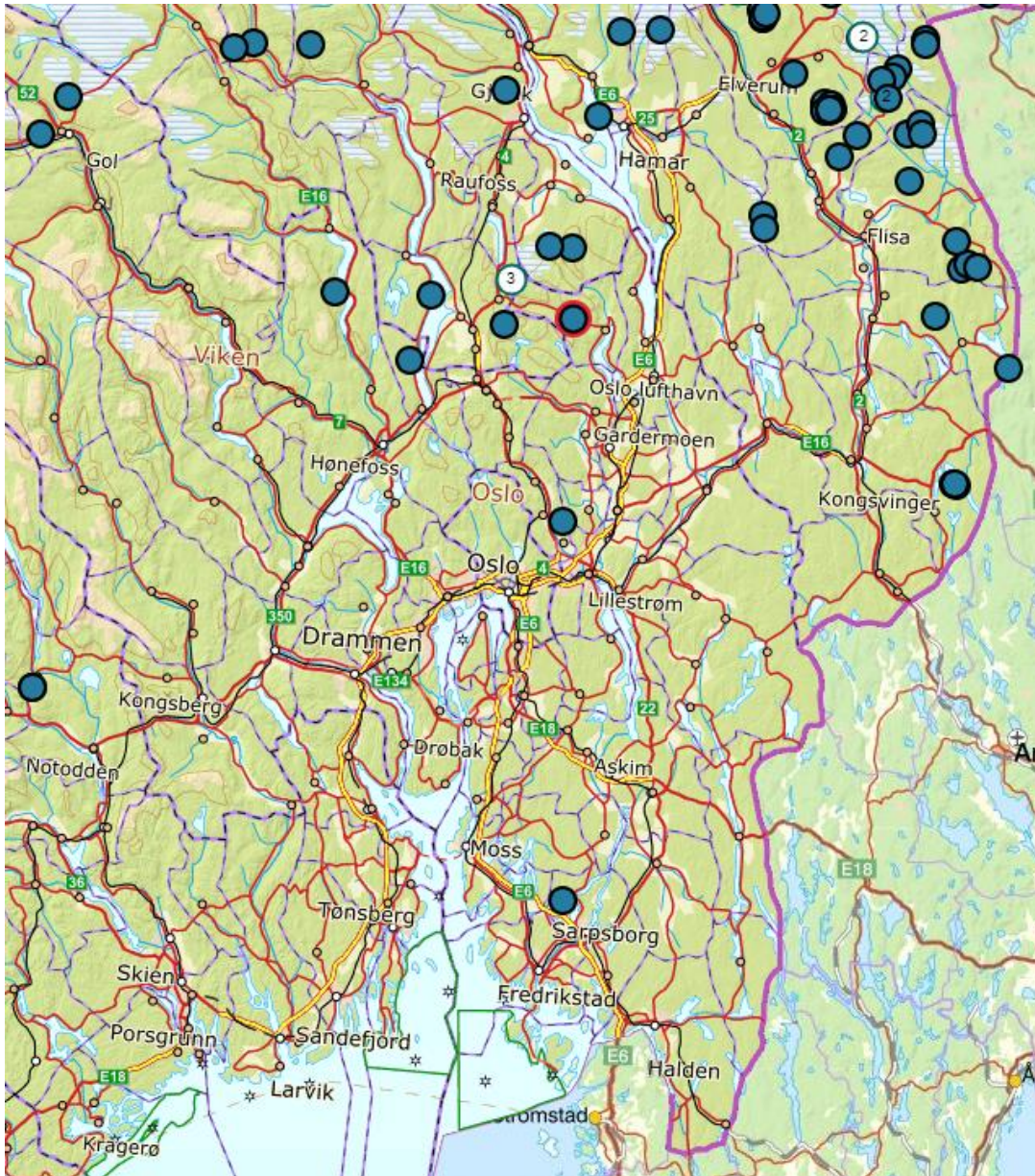
Basert på fangst-gjenfangst av DNA ble bestanden av jerv i Norge og Sverige beregnet til 991 (941-1044) individer i 2020, hvorav 378 (356-400) individer i Norge. Det er høy presisjon på anslagene med relativt liten usikkerhet, noe som også gjelder på rovviltregionsnivå. I region 4 viser beregningen ett individ (0-3). Bestandsestimatene overensstemmer svært godt med tilsvarende anslag etter kartleggingen av ynglehi. God overensstemmelse mellom to ulike metoder tyder på god oversikt over bestandsstørrelse og bestandsutvikling for jervebestanden i Skandinavia.

I år er det så langt registrert 56 jervekull nasjonalt (Rovdata/Jerveteller 3.8.2021), men ingen i region 4. Se kart i figur 2. Registreringssesongen er imidlertid ikke avsluttet. For siste oppdatering, se [jervetelleren](#). Våren 2021 er det ifølge rovbasen foretatt fire hiuttak i Innlandet (to i hver av rovviltregionene 3 og 5).

Figur 2. Påviste ynglinger av jerv i Sør-Norge i 2021. Rødt kors indikerer hiuttak. Skraverte områder angir yngleområdene vedtatt av de regionale rovviltnemndene. (Kilde: Rovbase 3.5.2021)

Det er påvist jerv i regionen i 2021 (Jevnaker i februar). I 2020 ble det dokumentert jerv i regionen i juni (Sarpsborg), juli (Nittedal) og oktober (Hurdal). Jerv ble også dokumentert på Hadeland og Toten i region 3 i perioden september 2020 - januar 2021.

Figur 3. Påviste observasjoner av jerv (vurdert som dokumentert eller antatt jerv av Statens naturoppsyn) i og nær rovviltregion 4 i 2020 og 2021. (Kilde: Rovbase 3.8.2021)

I sist lisensfellingsperiode (10. september 2020 - 15. februar 2021) ble det til sammen felt eller belastet 74 jerver av en samlet kvote på 143 i hele landet. I region 4 var det ikke fastsatt kvote.

Det er ikke dokumentert skader på sau fra jerv i regionen. Det er imidlertid vel dokumentert at jerv kan være en betydelig skadegjører på sau. Dersom jerv oppholder seg i beiteområder i regionen gjennom beitesesongen kan skadepotensialet derfor være stort.

Sekretariatets vurdering

Etter naturmangfoldloven er jerven fredet. Det er likevel mulig å felle jerv med hjemmel i naturmangfoldloven sine unntaksregler, jmfør § 18 første ledd bokstav b og c, blant annet for å hindre skade på husdyr og ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning. Det er likevel et generelt vilkår for felling at dette ikke skal være til skade for bestandens overlevelse og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

I Stortinget sitt rovviltforlik fra 2011 (Representantforslag 163 S, 2010-2011) er det grunnleggende prinsippet en todelt målsetting for rovviltforvaltningen der en vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og å ivareta hensynet til levedyktige beitenæringer. Stortinget har ut fra dette fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige ynglinger av jerv, med delmål fordelt på fem av de åtte rovviltregionene. Det går videre fram av rovviltforliket at lisensfelling skal være det primære virkemiddelet for å regulere jervebestanden og at ekstraordinære uttak av ynglehi over tid bør reduseres til et minimum.

Kvote for lisensfelling vil være et viktig skademotivert virkemiddel for å regulere utbredelsen og bidra til å hindre eventuell etablering i områder langt unna områder avsatt for yngling. Det er påvist jerv i rovviltregion 4 gjennom de siste par årene. Jervens vandringspotensial er stort og erfaringer tilsier at det er stor sannsynlighet for at det fortsatt kan forekomme dyr i og i tilgrensende områder til rovviltregion 4. I 2020 og 2021 ble det påvist jerv i grenseområdene mellom region 3 og 4 (Hadeland og i Hurdal). I en slik situasjon kunne det ikke felles jerv i region 4 da det ikke var fastsatt kvote for lisensfelling, mens jerv kunne felles i region 3. Statsforvalteren fikk derfor henvendelser om det kunne åpnes for lisensfelling også i region 4.

Bestandsmålet for jerv nasjonalt ble oppnådd i 2020. Årets registreringer viser allerede at bestanden er betydelig over det fastsatt bestandsmålet på 39 ynglinger. Det er fastsatt kvoter for lisensfelling i alle andre rovviltregioner og samlet antall dyr i kvotene for lisensfelling er betydelige. Erfaringen så langt er imidlertid at det er utfordrende å regulere bestanden av jerv ned mot bestandsmålet gjennom lisensfelling, og sekretariatet anser at et uttak av én jerv i region 4 ikke vil være til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet eller sikre bestandens overlevelse på lang sikt.

En eventuell lisensfelling i region 4 må etter sekretariatets syn være begrunnet i skadepotensial for husdyr (sau) på fritt utmarksbeite og hjemles i naturmangfoldloven §18, første ledd, bokstav b. I region 4 er det husdyr på utmarksbeite i det som er angitt som forvaltningsområde 1 i gjeldende forvaltningsplan. I øvrige områder er det driftsformer eller gjort tiltak som beskytter husdyr mot eventuelle skader fra jerv, og skadepotensialet her vurderes som lavt. Sekretariatet vurderer derfor at det ikke er hjemmel for lisensfelling etter naturmangfoldloven §18, første ledd, bokstav b her. I forvaltningsområde 1 hvor husdyr beiter fritt på utmarksbeite er det etter sekretariatets vurdering vanskelig å gjøre tiltak som kan hindre skader dersom det etablerer seg jerv i området. Sekretariatet kan derfor ikke se at formålet om å unngå skade kan nås på annen tilfredsstillende måte enn ved felling.

Sekretariatet vurderer at det ikke er grunnlag for eller hjemmel for å åpne for lisensfelling i andre deler av regionen enn i områdene med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen. Det vises til tidligere klageavgjørelser fra Klima- og miljødepartementet der det er vurdert at det ikke var hjemmel etter naturmangfoldloven §18, første ledd, bokstav c for lisensfelling av jerv i region 5.

Ut fra føringer i rovviltforliket og lovgrunnlaget, samt nåværende kunnskap om forekomst av jerv og skadepotensialet i regionen, anbefaler sekretariatet rovviltnemnda om å åpne for lisensfelling i 2021/2022. Det foreslås en kvote på én jerv og at lisensfellingsområdet settes til forvaltningsområde 1. Irregulær avgang (f.eks. påkjørsler) etter at eventuell kvote er vedtatt belastes kvoten, jmfør rovviltforskriften § 7 fjerde ledd.

Lisensfelling av jerv starter 10. september. Ideelt sett burde rovviltnemnda behandlet kvote for lisensfelling av jerv tidligere slik at det var tilstrekkelig tid til en eventuell klagebehandling. Perioden for lisensfelling av jerv er imidlertid lang, og lisensfelling er mest aktuelt på sporsnø. Sekretariatet vurderer derfor at det er tilstrekkelig tid til en eventuell klagebehandling og eventuell oppsettende virkning på vedtaket, og at lisensfelling likevel kan gjennomføres.

Oppsummering

Ut fra lovgrunnlaget og nasjonale føringer, regionens forvaltningsplan, kunnskap om forekomst og erfaringer med opptreden av jerv i regionen, potensialet for framtidige tap av sau og bestandssituasjonen for jerv i landet, anbefaler sekretariatet rovviltnemnda om å åpne for lisensfelling av jerv i områder med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen i sesongen 2021/2022. Sekretariatet anbefaler en kvote på ett dyr basert på erfaringer. Et slikt uttak anses ikke å true bestandens overlevelse på lang sikt eller være til hinder for å nå nasjonale bestandsmål.

Forslag til vedtak

Rovviltnemnda i region 4 viser til den nasjonale målsettingen for rovvilt i regionen. Det er ikke fastsatte mål om yngling av jerv i region 4. Rovviltnemnda anser følgelig å ha myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv etter rovviltforskriften § 10, jmfør §§ 4 bokstav b og 7.

Rovviltnemnda viser til naturmangfoldloven § 7. Nemnda har fått forelagt den siste tilgjengelige kunnskapen om jervens bestandsstatus og -utvikling, jmfør § 8 og rovviltforskriften § 3 siste ledd. Nemnda viser til sekretariatets faglige vurderinger om at den foreslåtte lisensfellingskvoten på ett dyr ikke vil påføre bestanden irreversibel skade eller en for stor samlet belastning, jmfør § 10. Forvaltningsplanen for rovvilt i regionen og føringene i rovviltforliket ligger til grunn for å iverksette lisensfelling, jmfør også rovviltforskriften §§ 1 og 6. Gjennom denne differensierte forvaltningen er hensynet til lokalisering i naturmangfoldloven § 12 vurdert. Rovviltnemnda anser ikke at §§ 9 og 11 er relevant i denne sammenheng.

Ut fra et behov for å avverge skade på husdyr, vedtas en kvote for lisensfelling i 2021/2022 på én jerv i område med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen, i rovviltregion 4 i fellingsperioden 10. september 2021 til og med 15. februar 2022, jmfør rovviltforskriften § 10 bokstav b. Fellingen anses ikke å være til

hinder for å nå nasjonale bestandsmål eller true overlevelsen av bestanden på lang sikt, jamfør naturmangfoldloven § 5.

Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for lisensfellingen via statsforvalternes kvotetelefoner og registrere seg for varsling via statsforvalternes SMS-tjeneste.

Rovviltnemndas vedtak er fattet med hjemmel i §§ 18 og 77 i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold, jamfør §§ 4, 7 og 10 i forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt.

Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.

Vedtak